

8 Renesans w Polsce

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

IX. „Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim.

Uczeń:

7) przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu, uwzględniając twórczość Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej na ziemiach polskich

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- postaci: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego,
- najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta,
- największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie,
- główne postulaty zawarte w dziele *O poprawie Rzeczypospolitej*,
- najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu.

ROZUMIE

- pojęcia: włoszczyzna, arrasy, Akademia Zamojska,
- wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich,
- związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny,
- na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła *O poprawie Rzeczypospolitej*.

POTRAFI

- przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw,
- opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej,
- opisać wygląd ratusza w Poznaniu,
- wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu,
- przedstawić dokonania największych polskich twórców literatury pięknej epoki renesansu,
- wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło *O poprawie Rzeczypospolitej*,
- scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne.

I. Wprowadzenie

W krótkiej rozmowie nauczającej przypominamy charakterystyczne cechy europejskiego odrodzenia. Szczególną uwagę zwracamy na dwie z nich. Po pierwsze, na zapoczątkowany w tym okresie nowy sposób rozumienia sztuki, która miała służyć nie tylko celom religijnym, ale przede wszystkim świadczyć o wielkości człowieka i upiększać otaczający go świat. Po drugie, wskazujemy na zainteresowanie kulturą i językiem narodowym.

Wyświetlamy na rzutniku lub tablicy multimedialnej zdjęcie skojarzeń uczniów związanych z hasłem: *złoty wiek* i informujemy, że lekcja będzie poświęcona zagadnieniom kultury.

Podajemy temat i formułujemy cele lekcji.

II. Rozwinięcie

Wskazujemy królową Bonę jako osobę, która zainicjowała rozwój odrodzenia na ziemiach polskich. Przybliżamy uczniom okoliczności pojawienia się tej włoskiej księżniczki na ziemiach polskich oraz działania, których się podjęła jako żona króla Zygmunta Starego.

Zapisujemy na tablicy hasło: *włoszczyzna* i rozwieszamy pod nim ilustracje przedstawiające warzywa sprowadzone do Polski przez Bonę. Prosimy uczniów, aby zidentyfikowali każde z nich, a następnie spróbowali wyjaśnić znaczenie zapisanego na tablicy pojęcia.

Informujemy, że królowa Bona próbowała upowszechnić w naszym kraju modę na jedzenie warzyw. Aby zobrazować stosunek szlachty do jedzenia warzyw (komentarz 1. do lekcji), konfrontujemy tę modę z menu typowej uczyty szlacheckiej ► [PDF](#).

Dzielimy uczniów na grupy i informujemy, że zadaniem każdej z nich będzie przedstawienie w formie map mentalnych (materiał dla nauczyciela) dokonań polskiego renesansu w różnych dziedzinach (komentarz 2. do lekcji).

Rozdajemy arkusze papieru, mazaki oraz instrukcje ► [PDF](#).

Grupa I

Zapoznajcie się z informacjami w podrozdziale *Wawel w czasach zygmunto-wskich* (s. 57–58). Na jego podstawie przygotujcie mapę mentalną obrazującą zmiany, jakie na zamku wprowadzili Zygmunt Stary i Zygmunt August.

Grupa II

Zapoznajcie się z informacjami w podrozdziale *Architektura renesansu w Polsce* (s. 58; 60). Na jego podstawie przygotujcie mapę mentalną obrazującą rozwój architektury renesansu na ziemiach polskich.

Grupa III

Zapoznajcie się z infografiką *Ratusz w Poznaniu* (s. 59). Na jej podstawie przygotujcie mapę mentalną obrazującą charakterystykę architektury renesansu na przykładzie poznańskiego ratusza.

Grupa IV

Zapoznajcie się z informacjami we fragmencie podrozdziału *Literatura* (s. 60). Wyszukajcie w nim informacje, które pozwolą wam przygotować mapę mentalną obrazującą osiągnięcia literatury pięknej polskiego renesansu oraz dokonania jej najwybitniejszych twórców.

Grupa V

Zapoznajcie się z informacjami we fragmencie podrozdziału *Literatura* (s. 60–61). Wyszukajcie w nim informacje, które pozwolą wam przygotować mapę mentalną obrazującą osiągnięcia literatury politycznej polskiego renesansu oraz dokonania jej najwybitniejszego twórcy.

Grupa VI

Zapoznajcie się z informacjami w podrozdziale *Szkoły i uniwersytety* (s. 62). Na jego podstawie przygotujcie mapę mentalną obrazującą rozwój polskiego szkolnictwa epoki renesansu.

Uczniowie pracują w grupach i przygotowują mapy mentalne. Po wykonaniu zadania każda grupa przedstawia wyniki swojej pracy na forum klasy ► .

III. Podsumowanie

Proponujemy uczniom krótką grę dydaktyczną (materiały dla nauczyciela) dotyczącą polskiego renesansu.

Wieszamy na tablicy tabelę *Renesans w Polsce* ► , a zespołom rozdajemy losowo po dwanaście kartek ► (kartki powinny być w sześciu różnych kolorach) z jedną informacją dotyczącą każdego z zagadnień przedstawionych na mapach mentalnych. Następnie odczytujemy je w kolejności losowej, a zespoły starają się je jak najszybciej umieścić we właściwej rubryce tabeli. Wygrywa zespół, który umieści swoje kartki bezbłędnie we właściwych rubrykach (lub zrobi to najszybciej).

Metody kontroli

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 29).

Praca domowa

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 28).

Materiały dla nauczyciela

Mapa mentalna

Jest to metoda polegająca na graficznym przedstawieniu zagadnienia z wykorzystaniem pojęć, symboli, haseł i zwrotów kojarzących się uczniowi z danym zagadnieniem. Mapa mentalna pomaga w zebraniu i uporządkowaniu najistotniejszych

informacji, w określeniu istniejących między nimi związków i zależności oraz w usystematyzowaniu uzyskanej przez ucznia wiedzy. Może też pełnić funkcję notatki zawierającej najważniejsze informacje z lekcji.

Przebieg pracy z wykorzystaniem mapy mentalnej:

1. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i każdej z nich przekazuje materiały potrzebne do wykonania mapy.
2. Następnie przedstawia zagadnienie do omówienia lub formułuje problem do rozwiązywania. Uczniowie zapisują w centralnej części mapy słowo (pojęcie kluczowe).
3. Uczniowie w grupach przygotowują swoje skojarzenia z podanym słowem (pojęciem) w formie haseł, rysunków lub symboli, a następnie porządkują je i umieszczają na mapie w taki sposób, aby ukazać istniejące między nimi związki i zależności.
4. Grupy prezentują wykonane przez siebie mapy.
5. Nauczyciel podsumowuje pracę grup i ocenia zaprezentowane mapy.

Gra dydaktyczna

Jest to metoda pozwalająca na opanowanie nowej lub powtórzenie posiadanej wiedzy w formie zabawy. Ponieważ każda gra opiera się na określonych regułach i zasadach, których należy przestrzegać, oddziałuje ona na ucznia również wychowawczo.

Do najbardziej popularnych gier dydaktycznych należą:

- quiz,
- kalambury,
- bingo.

Komentarze do lekcji

1. Stosunek szlachty polskiej do jedzenia może zostać wykorzystany do realizacji projektu obejmującego przykłady dań z kuchni staropolskiej, a także obyczaje żywieniowe szlachty czy obyczaje panujące przy szlacheckim stole.

2. Jeżeli uczniowie nie realizowali zajęć dodatkowych w klasie czwartej, nauczyciel może wykorzystać pomysł na projekt dotyczący zamku na Wawelu (zawarty w książce dla nauczyciela do klasy 4).